

Digitales Brandenburg

hosted by Universitätsbibliothek Potsdam

Mishnayot

‘im perushe ... Rabenu ‘Ovadyah mi-Berçinorah ve-Tosfot Yom Tōv ...
Ve-elū nitosfu ... kol ḥilufe girsa’ot, mar’eh meqomot ba-Rambam u-ve-Ṭur
ve-Sh.‘A ... u-mar’eh meqomot ba-Shas

Seder Zera‘im

Berçinorah, ‘Ovadyah ben-Avraham mi-

Dihrenfurt, 543 [1782 oder 1783]

תורשעמ תכסמ

urn:nbn:de:kobv:517-vlib-11109

ברשות כהן היינו כשיש סם כהן דבר לאחד נה למאה : מדליק
ברשותה כשהיא סם : מדליקין בבית המטבח מתוך שעומדים
בבגדים נקיים אין רגילין לטלטל כרות של שמן ממקומן שמה
יטנפו את בגדיהם הלכך ליכא למיחש שמה יטלטלו הכר ממקו

ובמבואות האפלין ועל גבי החולין ברשו
כהן בת ישראל שנשאת לכהן והיא למורה
אצל אביהאביה מדליק ברשותה ימדליקין
בבית המשתה אבל לא בבית האבל דברי
ר' יהודה ורבי יוסי אומר בבית האבל אבל
לא בבית המשתה רבי מאיר איסור כאן
וכאן רבי שמעון מתיר כאן וכאן :

פליק מסכת תרומות

במקום ר' יהודה ליחא עכ"ל דר' מור' יהודה הל' כר' יהודה

בפרק מי שהזניח בוס' עירובין דף מ"ז :

סליק מסכת תרומות

סליק מסכת תרומות

כתב הרמב"ם סידר אחר תרומות מעשר ראשון מפני שהוא במעלה שניה לתרומה ברין הפרשה :

מסכת מעשרות

מסכת מעשרות

כלל אמרו במעשרות כל שהוא אוכל למעוטי סטים
סקורין בערבי נ"ל וקו"ה סקורין בערבי אלענפ"ר
שאלו אינו אוכל חף על פי שהן כאכלים על ידי הדחק
ואינם חייבים במעשרות : ונשמר למעוטי הסקר

וגשמר פירש הר"ב מדכתיב זרעך המיוחד לך וכן פירש
הרמב"ם ולעיל בפרק קמא דפאה משנה ו' דריש
מדכתיב (דברים י"ד) וכל הלוי כי אין לו חלק ונחלה עמך
וכן פירש רש"י פרק ט' דשביעית ובפרק קמא דתרומות משנה
ה' ובפרק קמא דחלה משנה
ג' וכן כתב הר"ב בכאן ובחלה
בשם ירושלמי ובשביעית :

מסכת מעשרות

כלל

אמרו במעשרות כל שהוא אוכל
אובל וגשמר וגדוליו מן הארץ
חייב במעשרות ועוד כלל אחר אמרו כל
שתחלתו אוכל וסופו אוכל אע"פ שהוא
שומרו להוסיף אוכל חייב קמין וגדול וכל
שאין תחלתו אוכל אבל סופו אוכל אינו
חייב עד שיעשה אוכל : ב' מאימתי הפירו'
חייבות במעשרות התאנים משיבחילו
הענבים והאבשים

כל שתחלתו אוכל : פירוש
הר"ב כגון ירקות והא
דמחויבים במעשרות ולא
בפאה כדכתיב במשנה ד' פרק
ח' דפאה :
ב חייבות במעשרות
פירוש כשאוכל
קבע אבל עראי ראוי עדין
לאכול עד שזיגיטו זמני אחרים
כדכתיב לקמן במשנה ה' :
משיבחויל מ"ש הר"ב
ודגמא לזו
וכו' משנה ו'
פרק

כגון מיני פירות : אינו חייב עד שיעשה אוכל דכתיב (ויסרא כ"ו) מזרע הארץ מפרי
מאימתי הפירות חייבים במעשרות דתחלתן אינו אוכל ונרדף ליתן שער לכל פרי
תחלת בשולס קרוי בוחל ודוגמא לזו תחלת ימי הכעורים באשם
קרוי בוחל :

א"ל
א"כ ס"ס הל"י

ומפרש בגמרא משילבין ראשיהם והו' התעלה בשולם האבנים מין מניני העבדים הרעים כמו ויעש בה' שים (ישעיה ח') :
 משהבאישו : שתגדלו כל כך עדי שהרענים שבפנים נראים ממחון מתוך הקליפה . ולשכול שיש בו בגור א' שהגיע לשעור
 זו הו' כלו חבור למעשה יום : והאזן . חילן שזירותיו אדומים אקורים לו בלעו קורעו אוני : והתוקים . בערבו תו"ת ובלעו
 מורא"ש : משימוסו . משימתעך האכל . מתחת ידו ואם הגיעה לפ' פרידה אחת של רמון לשעור זה כל הרמון חייב במעשרות :

תשיטילו שאור . משיפסחו כשאור
 שיש בו סדקים : תשיטילו
 גידים . כשתחילום להתבשל
 נראו בהם כיוון גידים אדומים :
 תשיעשו מבורה משיבדל האוכל
 מן הקליפה החיונה ויהיה
 האוכל כאלו מונח במגורה דהיינו
 אורז : תשיעשו קליפה . הקליפה
 הבתחונה הסמוכה לאוכל ואינה
 נעשית חלק אחר גמר בשול
 הפרי . ואין הלכה כרבי יהודה :
 ג' משינקדו . משיהיה בהם
 נקודות שחורות . כי בגמר בשולם
 הם מתחילים להשחיר : וכל
 השחור . כגון ענבי הדם וענבי
 סנה : אבנים . בערבי אג"ס
 ובלעו פירא"ש : קרוסומלון .
 תפוחים קטנים הדומים לעפלים
 שקרון מילין : פרישין .
 קודונייש . בלעו ובערבי
 ספרג"ל : עוזרדין . בערבי
 וערו"ד ובלא"ז סורבא"ש :
 משיקרחו . פירות הללו בקטני
 מכוסים שערות דקות כמין נוצה
 וכשיחילו להתבשל נקרחים
 מעט מעט ובגמר בשולם נופל
 הכל : התלתן משינמח . משהיה
 בגמר בבשולו עד שאם הו'
 וורעיס אותו היה לזמתי וסימן
 לידע מתי הגיע לשעור זה נותן
 אותו לתוך המים . וכל פרידה
 ששוקעת רובה במים . בידוע
 דבר שהוא נורע ומזמתי :

והאבשים משהבאישו . האזן והתותים
 משיאדימו וכל האדומי משיאדימו יהיה רבונ'
 משימוסו יהיה תמרי משיטיב שאור האפרסקו'
 משיטילו גידים האגוזים משיעשו במגורה'
 יהודה או' האגוז והשקד משיעשו קליפה'
 ג' החרובין משינקדו . וכל השחורים
 משינקדו . האבנים והקרוסומלון
 והפרישים והעוזרדים משיקרחו . וכל
 הלבנים משיקרחו . התלתן משינמח .
 התבואה והזיתים משיכניסו שליש :
 ד' זבירק . הקשואים . והדלועים .
 והאבטיחים . והמלפפונות . התפוחים
 והאתרוגין . חייבים גדולים וקטנים . רבי
 שמעון פוטר את האתרוגין בקטני .
 החייב בשקדים המרים פטור במתוקים .
 החייב במתוקים . פטור במרים :
 ה' איזהו גרנן למעשרות . הקישואים
 והדלועים . משיפקסו . ואם אינו מפקס
 משיעמיד ערימה . אבטיח משישלק
 ואם אינו משלק . עד שיעשה מוקצה .
 ירק הנאגד משיאגד . אם אינו אוגד עד
 שימלא את הכלי . ואם אינו ממלא את
 הכלי עד שילקט כל צרבו . כלכלה עד
 שיחפה . ואם אינו מחפה עד שימלא את
 הכלי . ואם אינו ממלא את הכלי . עד
 שילקט כל צרבו
 במה

פרק ה' דגה . ומה שכתב הר"ב
 ומפרש בגמרא הוא שם דף ת"ז :
 והאבשים . משהבאישו .
 [והוא הפוך
 כמו בשב כגש . שמה שלמה] .
 עיין מ"ש במשנה ח' פרק ד'
 דשביעית :
 והאזן . עיין במשנה ה' פ"ק
 דסא' : וריש דמאי דפי'
 הר"ב עוד פי' אחר :
 ג' הפרישים . והעוזרדין .
 עמ"ש במש' :
 ג' פ"ק דכלאים :
 משיכניסו שליש . ועיין
 בפירוש הר"ב
 במשנה ג' פרק קמא דחלה .
 ומ"ש שם בס"ד ומ"ש הר"ב
 כשבא לערן ולסוחטן . לענין
 זיתים כשבין . ולענין פבואה
 כשבא לטומן :
 ד' החייב . וכו' . שנויה
 בב"ק דחולין :
 ה' עד . שיחפה . פירוש
 פעמים שאין רצונו
 למלאכה . ומכסה הפירות
 שבכלכלה בעליו או בהולין
 וכיוצא בהם . והיינו דקאמר
 משיחפה עד כאן לשון הפירוש
 הזכרתי : במה

א מתי
 ב כליה יב
 ג תיי
 ד סכה לו
 ה פולין כה
 ו פ"ק ס"מ
 ז סכה
 ח כליה יב
 ט פסיקא פומה
 י תעטר ה' מ
 יא ו' ל' ו' יבסולין
 יב סס סכה
 יג סס סכה

שאם יזרענה תזמתי . ודרשינן לה מדכתיב (דברים ר') עשר תעשר את כל הזית ורעד .
 משיכניסו שליש . שתגדלו שליש . מאה שעמדין להתגדל . אי נזי כשבא לערן ו' סוחטין יוציא מן עכשו שליש מה שמוציא
 כשנתבשלו פיה : ד' זבירק הקשואים והאבטיחים . הכי קאמר ד' מיטם הללו בירק שהן הקשואין . והאבטיחים והדלועין .
 והמלפפונות . ובפירות האילן . הספוחים והאתרוגים חייבים בין גדולים בין קטנים . לפי שתלתן אוכל וסופן אוכל . וכן
 גאכלין בין גדולים בין קטנים : רבי שמעון פוטר את האתרוגין בקטני . דמביה ליה שאין גאכלים קטנים . ולא הוי תלתן
 אוכל . ואין הלכה כרבי שמעון : שקדים המרים . גאכלים בקטני ואין גאכלים בגדלן . ושקדים מתוקים אפכה : ה' איזהו
 גרנן למעשרות . אימתי הוקבעו הפירות למעשר . ואסור לאכול מהן עראי כמו התבואה כגורן שאף על פי שהגיעו הפירות
 לעונת המעשרות עדין מותר לאכול מהן עראי עד שיהא גרנן למעשרות : משיפקסו . משיטל פיקס שלהם . והוא שער
 הנותח בהן כשהן קטנים . וכשתבשלו כל צרכן נושר : משיעמיד ערימה . שיעשה מהן כרי : משיטלוק . שילוק לאבטיח כמו
 פיקוס לדלועים : מוקצה . לפי שאין עושים ערימה מן האבטיחים אלא שוטחים אותם . ומקום ששוטחים בו הפירות קרוי
 מוקצה : ירק הנאגד . שדרכו למכרו אגודות : ואם אינו ממלא את הכלי . כגון שרצה למלאות שנים או שלשה בלים . אוכל
 מכל אחד עראי עד שימלא את האחרון : כלכלה . המלקט ירק לתוך הכלכלה . דהיינו כל : משיחפה . את הירק בהולין או
 בעליו שדרכן לכסות בו :

במה

דל"ז

במה דברים אמורים * שזה גרן למעשרות * צמולך לשוק
למכור דלאו בדעתו הדבר תלוי שמה יוצא לקוחות ויהיו
הפירות טובלים שהמקח קובע למעשר * אבל צמולך לביתו *
אוכל עראי עד שנגיע לביתו * בדעתו תלוי הדבר ולא יסו

במה דברים אמורים צמולך לשוק * כתב הר"ב שמה
ימצא לקוחות * קודם שזאו לשוק * לשון הפירוש
שהזכרתי וכן צפי הר"ש שכתב בני שוק לא אמרו [עד שהוא]
נגיע לשוק * ומפרש בירושלמי מה בין הצמולך לשוק לצמולך

הפירות טובלי' על שיגיע לביתו
שהטבל אינו חייב במעשר עד
שיראה פני הבית דכתיב (רברים
כו) בערתי הקדש מן הבית * ו
הפרד רגילין היו לפרד ברמוני'
וליצטן ואופן הגדרגרים יבשים
קרויין פרד על שם שמפרידים
אותן כדי שתכנס בהן [החמה]
מכל זד * משיקל כמו משיקליף
כלומר משיסיר מעליהן הקליפ'
הרעות משימרח' אחר שמנקין
התבואה מן המוך שלה לזבדים
אזכה במקום אחד צבורן ומיפה
פני הכרי ומחליקין אותו והוא
הקרא מירוח * משיכבוד * לפי
שרגילים לעקור הקטנית עם
העפר צריך לכבדם בכברה *
קטעים * שבלים קטועים שלא
נדשו * מן הצלדים * כדי הכרי
שלא נמרח * וממה שכתב
התבן * שלא נזרע מן המוך *
ז' משיקפה * משיסיר הצרצנים
והזנים שמעלה היין בתוך צור
של יין צבעת רתיחתו * מן הגת
העליונה * שעדין לא ירד לצור *
ומן הצנור * העשוי צפי הגת *
והיין מקלח מן הצנור לצור *
והיין שבגת או שבצנור עדין לא
נמרה מלאכתו * לעוקף גומא

"במה דברים אמורים בצמולך לשוק * אבל
בצמולך לביתו * אוכל מהם עראי עד שהוא
נגיע לביתו * ו' הפרד והצמולך וההחרובין
משיעמוד ערימה * הבצלים משיקל * ואם
אינו מפקל * משיעמיד ערימה * התבואה
משימרח * ואם אינו ממרח * עד שיעמיד
ערימה * הקטניות משיכבוד ואם אינו כבוד
עד שימרח * אע"פ שמדח נוטל מן הקטמעי'
ומן הצדדים * וממה שבתוך התבן ואוכל *
ז' היין משיקפה אע"פ שקפה קולט מן הגת
העליונה ומן הצנור ושיתה' השמן משיירד
לעוקף * אע"פ שירד נוטל מן העקל ומבין
הממל ומבין הפצים * ונותן לחמטה *
ולתמחוי * אבל לא יתן לקדרה (ולאלפס
כהאי גוונא בשנת מנ) כשהן רותחין ר' יהוד'
אומר לכל הוא נותן חוץ מדבר שיש בו
חומץ וציר * ח' העגול משיחליקנו *
מחליקים בהאנים ובענבים של טבל * ר'
יהודה אומר המחליק בענבים לא הוכשר *
רבי יהודה אומר הוכשר * הגרוגרות
משידוש ומגורה משיעגל * היה רש בחבית
ומעגל במגורה * נשברה החבית ונפתחה
המגורה
לא

א סס טל"ב
ב סס טל"ג
ג סס טל"ד
ד סס טל"ה
ה סס טל"ו
ו סס טל"ז
ז סס טל"ח
ח סס טל"ט
ט סס טל"י
י סס טל"יא
יא סס טל"ב
יב סס טל"ג
יג סס טל"ד
יד סס טל"ה
יז סס טל"ח
יח סס טל"ט
יט סס טל"י
כ סס טל"יא
כא סס טל"ב

לביתו המולי' לביתו בדעתו הדבר
תלוי הצמולך לשוק לא בדעתו וכו'
ו הצמולך העצבים היבשים
הרמב"ם ובר"ש *
משיעמיד ערימה צראש גבו
שדרך העמידים
צראש גג ליבשם כדתן לקמן
פ"ג משנה ד' החרובין עד שלא
כנסו לראש הגג ל הפי שהוכרתי *
משיקפל כתב הר"ב כמו
משיקלף * בחלוק
[כמו] שמלה שלמה * לשון
הפירוש שהזכרתי *
משימרח עיין מ"ש במשנה
ו' פ"ק לפאה *
ז ומשיקפה פי הר"ב משיסיר
הצרצנים וכו'
בתוך הצור וכו' עיין מ"ש במשנ'
ז' פרק ז' דבבא מציעה *
ונותן לחמטה ולתמחוי פיר'
הר"ב שהאש קובעת
למעשר וכתב הרמב"ם הטעם
שאין המנהג שיבשל אדם ויאכל
ותקרא זאת האכילה אכיל' עראי
לפי שכיון ששכל אינו עראי *
וציר הנוטף מפליחת דגים *
כך פי' הר"ב בפרק כורה
משנה ה' וכן במשנה ד' פרק ו'
דנדרים *
ח ומגורה פירש הרמב"ם אומר * עיין צפי הר"ב לפי"א
דתרומות משנה ו' * רבי

שלפני בית הבד שהשמן יורד לתוכה * עקל * כלי העשוי
מחצלים שזבדים הויתים לתוכו כשמצידדים הקורה עליהם *
מ"ל * הרבב העליונה שנוחתין בה הויתים * מבין הפלים *
שמן היולח מבין הנצרים * המוטף * הוא עוגה דקה וכשמוציאין אותה מן התנור רגילים להחליק פניה בשמן וקמ"ל דלא חשיב
כחבוסל' * שהאש קובעת למעשר ואסור לאכיל' עראי מכל תבואה ופירות וירקות שנתבשלו בצור אבל האי לא חשיב בשול * וכן
לתמחוי * דכלי שני הוא ואינו ממשל * אבל לא יתן שמן לקדרה ולא ילפס כשה' מרתיחו' אע"פ שהעבירן מן האור ויאכל אכילה עראי
דכל זמן שהיר סילתה בהן חשיב כמבשל וקבעי למעשר * לכל הוא נותן לכל אלפסין רותחין * ולכל קדרות רותחות הוא נותן ולאחר
שהעבירן מן האור ואינו קובע למעשר * חוץ מדבר שיש בו חומץ וציר * שחי ופתו של חומץ וציר מסייע לטבל * ואין הלכה
כרבי יהודה * ח' העגול של דבילה * רגילין להחליק פניו במשקין והוא גמר מלאכתו למעשר * בתאנים ובענבים של טבל *
במשקין היוצאים מתאנים וענבים של טבל * מחליקים פניו במשקין והוא גמר מלאכתו למעשר * בתאנים ובענבים של טבל *
דמשין חשוזין הם ואסורים משום טבל ואין הלכה כר' יהודה בצולה מתניתין * המחליק בענבים * משפסף הענבים על עגול של
דבילה * לא הוכשר * העגול לקבל טומאה דלא חשיב משקה זה שיוצא מן הענבים * ובמשקה הנומד לנחלח פליגי בה ת"ק ורבי
יהודה אי חשיב משקה אי לא * משידוש * מיבשים התאנים ואחר כך דשים אותם במקלות לתוך החבית * או מעבלין אותם בידים
לסוך האזור * ודישת החבית ועגול המגורה הוא גמר מלאכתן *
לא

לא

ד' עד שלא נגמרה מלאכתו • שלא הגיע גרנון לשעור • כל פרי ופרי • כפי מה שמפורש לעיל : רבי אליעזר אוסר לאכול מהן עראי • עד שיפריש כל מעשרותיהן דתרומה טובלת : וחכמים מחזירים • דסברו אין תרומה טובלת אלא אם כן

תרם מתוך הכלכלה : כלכלת תאנים שתרמה • עד שלא הגיע גרנון למעשרו : ר שמעון מחזיר • אפי' תרם מתוך הכלכלה : וחכמים אוסרים • והלכה כחכמי • דתרומה קובע למעשר כשתרם מתוך הכלכלה • ולאחר שתרם אסור לאכול עראי מאותה כלכלה עד שיפריש כל המעשרות : ה' עד שיעשר • דמקח טובל : ואם צירף • שלקח בעל הגינה צ' כהאם ונתן לו חייב • אבל בזמן שהקונה ליקט ואכל מודה רבי מאיר דאוכל אחת אחת : אמר ר' יהודה מעשה בגינת ורדין וכו' והתם בעל הגינה היה מלקט שלא היו מניחים ליכנס שם אדם מפני הורדים ואע"פ כן לא הוסיף מתנה תרומה ומעשר מעולם • והלכה כרבי יהודה : ו' שאבזר • שאבזרו ואבחר : בורר ואוכל • טולס אחת אחת ואוכל אבל אם תלס וצירף שתים חייב : מגרגר • מלקט גרניר גרניר ואוכל : פורט • בעל הרמון במחזר • פורט ממנו גרניר גרניר ואוכל : ובאבטיח סופת חתיכות דקות ואוכל : ז' לקנות

בהאגים • לעשות קציעות • יש מפרשי' לשטחן לידש • וי"מ לחתכן במקצועות שרגילי לחתוך בהם התאנים : ואמר לו ע"מ שא' כל תאנים ולא היה צריך • תנאי זה דבלאו הכי אוכל דדין תורה דכתיב (רבים בג) כי תבא בכרם רעו ואלת ענבים וגו' ובפועל הכתוב מדבר הלכך לא היו כמקם ואיט

ביתו : ד' פירות שתדמן עד שלא נגמרה מלאכתן רבי אליעזר אוסר מלאכול בהם עראי • וחכמים • מתירין דהין מכלכלת תאנים • כלכלת תאנים שתרמהו' שמעון מתיר וחכמים • אוסרין : ה' האומר לחברו הילך איסר זה ותן לי בו חמש תאנים • לא יאכל עד שיעשר דברי רבי מאיר • ר' יהודה אומר • אוכל אחת אחת פטור • ואם צירף חייב • אמר ר' יהודה מעשה בגנת ורדים שהיתה בירושלם והיו תאנים נמכרות משלשומא רבע באיסר יולא הופרש ממנה תרומה ומעשר מעולם • י' "האומר לחברו הילך איסר זה בעשר תאנים שאבזר לי • בורר ואוכל • באשכול שאבזר לי • מגרגר ואוכל • ברמון שאבזר לי • פורט ואוכל • באבטיח שאבזר לי • סופת ואוכל • אבל אם אמר לו בעשרים תאנים אלו • בשני אשכולות אלו • בשני רכונים אלו • בשני אבטיחים אלו • אוכל כדרכו ופטור מפני שקנה במחזר לקרקע : ז' 'השוכר את הפועל לקצות עמו בתאני' • אמר לו על מגת שאוכל תאנים • אוכל

הר"ש כלומר מכיון שמגיע לבית הראשון שיעיר נטבלו הפירות אף על פי שלא לן בסוכו :

ד' רבי שמעון מחזיר • ומפרש בירושלמי טעמו מקל וחומר ומה בשעה שיש עליה זיקת שלש מעשרות

כלומר תרומה ומעשר ראשון ושיני' (ועיון מ"ש ריש פרק ד' דמאי) את אמר מאתר בשעה שאין עליה אלא זיקת שני מעשרו' לא כל שכוונתו מסתבר דטעמיהו דסברי דכסוכנין תאנים בכלכלה יש שמינין וזיקתן כך וזהו גמר מלאכ' אע"ג דלאו כולי עלמ' עבדי כבי שא מחליקי' אותם ככסוף פרק דלעיל :

ה' והן ליבו חמש תאנים • רבי מאיר חייבי דבעל הגינה יסב ליה וליקט א' אח' וכדמפרש הר"ב דבליקט הקונה אחת אחת מודה ר"מ • דאוכל אחת אחת • וכלכך נקט נמי חמש תאנים • ואע"ג דדרך לקנות באיסר עשר תאנים או יותר • ואפי' שיצורו הקונה כנסמוך • אלא דהכא דקונה על מנה שבעל הגינה בעצמו יתן לו חייב שירצה הוא על כרמין משום שתאני נגתו חשיבים מאד ולפיכך קונים חמש בלבד באיס' • ואם צירף חייב • פירש הר"ב שלקח שתים • בגמ' פ"ז דב"מ [ד' פ"ט] אסמכין אקרא • כי קבלס כעמיר גרנה (סיגה ד) פירש' אין גורן בלא קבון • אין קבון פחות משתים • ועיון

משנה ח' פרק ג' : אמר רבי יהודה מעשה בגנת ורדים • כתב הר"ב והתם בעל הגינה היה מלקט וכו' ונתן ללוקח' אחת אחת לשון הפירוש שהזכרתי :

ו' בעשר • תאנים • אבל בירושלמי וכן במשנה דפירוש שהזכרתי בעשרים כמו בסיפא • וכן העתיק הרמב"ם בפרק ה' • וזה שהקדים תאנים לאשכול שלא ככתוב

כתבתי במשנה ח' פרק ו' דבריות [ודע כי טענת יש' סס' • וכל"ל סס' וכן בכורים המתבכר תחלה וכו'] : כגרגר ואוכל • פי' בעודו במחזר כמ"ס הרמב"ם בפירוש ובחבורו שלא יכרות האשכול כולו • כדי שלא יתחייב במעשרות שהרי לא קנה אלא הגת לש' • מה שאין כן בסיפא דאמר ללו במחזר קנה • ומגן בריש פרק ה' דהקונה במחזר לא נקבע למעשר והר"ב שפירש במחזר גבי רמון • הוא הדין לאשכול ואבטיח • והר"ש כתב במחזר גבי רמון ואבטיח ויותר היה נכון לפרש באשכול שהוא הראשון וימנה לאונך כמו טענה הרמב"ם בפירוש : כיפני שקנה במחזר לקרקע ונעשה כבעל הגינה • דתן לעיל בפרק קמא ד' אוכל מהן עראי עד שיגיע לביתו • ועוד תנו לקמן בריש פרק ה' במחזר לקרקע כטור לשון הר"ש : ז' השוכר את הפועל לקצות וכו' • ובגו אוכל ומייב וכו' ולאחר הקציעה חייב • כתמא דלא כרבי יהודה דסוף פרקין מסובר דכל

א' ביבטלה • ב' כתי' ע"פ • מעשר ה' • דה"ס פ"ט ס"ג • י"ב"ט • ס"ה

א מדות ב
ס הלכות
ב ב"מ נב
ג נ"ט נב
ד סס הלכות
ה ע"ט נב

או שאכלנו בשכרי פירש רש"י בדבא מניעא דף ז"ב
בשכר שקצצת לי והחוס' ופרשים בשכרי היינו
תחתיו וחייב אפילו על מה שהיה אכל האב לא כלכל על
מה שיאכל הוא יותר מן האב משום דתחתיו כמתק :

ואינו קובע למעשר : על מנת שאוכל אני ובני . אכילת בני
היו מקח וקובע : ולאחר הקציעה . שגמר כבר פעולתו אינו
אוכל בדיון סור' ובה לאכול מכה התנאי והיו כמתק : האוכל מן
התורה פטור . ובפרק השוכר את הפועלים [דף פ"ג] מפרש
אלו אוכלים מן התורה העושה

ח היה עושה בלבנים וכו'
בירושלמי וכתבו
הר"ש מוקי למתניתין כשלבנים
וחלונים מורכבים ביחוד אחד
ואפי הכי לא יאכל דאי לא תימ'
הכי הא תינח חדא זמנא (בפרק
ז' דמניעא) [דף ז"א] העושה
בתאנים לא יאכל בענבים ותני
עלה היה אוכל ביחוד זה לא יאכל
ביחוד אחר . ועיין מה שכתבתי
בפרק שביעי דבבא מניעא :

אוכל ופטור . על מנת שאוכל אני ובני (ס"א)
ל"ג) ביתי . או שיאכל בני בשכרי הוא אוכל
ופטור . ובנו אוכל וחייב . על מנת שאוכל
בשעת הקציעה . ולאחר הקציעה . בשעת
הקציעה אוכל ופטור . ולאחר הקציעה
אוכל וחייב . שאינו אוכל מן התורה . זה
הכלל האוכל מן התורה פטור . ושאינו
אוכל מן התורה חייב : ח"ה היה עושה
בלבנים לא יאכל בכנות שבע . בכנות
שבע לא יאכל בלבנים אבל מונע היא
את עצמו עד שמגיע למקום היפות ואיכל
המחליף עם חברו זה לאכול . וזה לאכול .
זה לקצות . וזה לקצות . זה לאכול . וזה
לקצות חייב . רבי יהודה אומר המחליף
לאכול חייב . ולקצות פטור :

במחזור לקרקע בשעת גמר
מלאכה ובתלוש עד שלא נגמר
מלאכתו : ח בלבנים . מין
שמיני התאנים הרעים : בכנות
שבע . מין של תאנים לבנים
וטובים : לא יאכל בכנות שבע .
דכתיב (דברים נב) כי תבא
בכרם רעך ואכלת ענבים מה
תלמוד לומר ואכלת ענבים וכי
לא ידענו שאין בכרם לא ענבים
מאין שאם היה עושה בתאנים
לא יאכל בענבים : אבל מונע הוא
את עצמו . פוטל רשאי להיות
מונע את עצמו שלא לאכול
בשעה שעושה ברעו' עד שמגיע
ליפות ואוכל מן היפות מה שהיה
לו לאכול ברעות : זה לאכול זה
לאכול . אכול אתה בתאנים שלי
ואני אוכל בשלך : זה לקצות וזה
לקצות . אכול אתה בקציעות
שלי השמוחות ליבש או החתוכות
במקצעות ואני אוכל בקציעות
שלך : זה לאכול זה לקצות .
אכול אתה בתאנים הלחים שלי
ואני אוכל בקציעות שלך בכל גו'

ולקצות פטור . פירש
הר"ב דאין המקח קובע בדבר
שלא נגמרה מלאכתו . ועיין
ח"ש ב"ב פ"ק דלקמן . ומ"ש
הר"ב והלכה כרבי יהודה . וכן
סקק הרמב"ם וטעמא דמתני'
דלעיל סתמא ואחר כך מחלוקת
דהנא ובני הא לית הלכתא
כסזס : ועוד בירושלמי איתא
דרבי אליעזר דבמתניתין ד'
ורבי מאיר דשליף אדר יהודה .
אמרו דבר אחד . דכמו דאמר
רבי אליעזר דתרומה קובעת
בדבר שלא נגמרה מלאכתו . כך

פרק ג המעביר תאנים בחצרו
לקצות בניו . ובני
ביתו אוכלים ופטורין יהפועלים שעמו בזמן
שאין להם עליו מזונות אוכלין ופטורין .
אבל אם יש להם עליו מזונות

היו מקח וקובע למעשרות : המחליף לאכול חייב לקצות פטור .
דאין מקח קובע בדבר שלא נגמרה מלאכתו . הלכך קציעות
הללו שלא נגמרה מלאכתן אין המקח קובע בהן והלכ' כר' יהוד' :
פרק ג המעביר תאנים . דרך חצרו להוליכם
למקום שעושים הקציעות :
אוכלין ופטורין . דחצר אינה קובעת בדבר שלא נגמרה
מלאכתו אבל הוא חסור לאכול אלא במקום שעושים
הקציעות משום דבמקומו ניכר שלא נגמר מלאכתו . ושלא
במקומו אינו ניכר . ובניו מותרין אפילו במקום שאין עשין
בדוקציעות . שאין תלוי בהם לימלך וכיון שרעת אביהן
לעשות זמן קציעות מותרין אצל הוא שצידו לימלך אינו מותר
אלא במקום שעושים הקציעות : אבל אם יש להם עליו מזונות
שקוצ' להן דאין אוכלין מן התורה . כיון שאינו גמר מלאכה
דלא סברן אלא להעבירן עד מקום שעושים הקציעות :
הרי

אמר ר' מאיר דמקח קובע בדבר וכו' . והסתא כמו שאין הלכה
בר אליעזר דחכמים פלוגי עליה . הכי נמי לית הלכתא כרבי
מאיר . ועוד דר' אליעזר ור' מאיר הויין כשיטה דלית הלכתא
כחד מנייהו ובכ"מ פ"ק ה' הביא עוד ראיה מסוף פרק המביא
שזככת בינה . ומיכו כראי' לי דאף לר' יהודה ע"כ לא פטר
לקצות . אלא כשיאכל אחת אחת . ולא צירף שתיים דצירוף
קובע למקח . כדלעיל משנה ה' . וראיה לדברי מתנה ב' וג'
דפרק דלקמן . דמקח דפועל אינו פטר אלא אחת אחת . ועיין
ס"ג עיין מ"ש בסוף משנה א' דפרק דלקמן :

פרק ג בניו ובני ביתו אוכלים ופטורים . בירושלמי
פריך ואין להם מזונות . כלומר ומאי שנא
מפועלים דשיש' ומשני כמאן דאמר אין מזונות לאשה מדברי
תורה ועיין מה שכתבתי במשנה ד' פרק ד' דכתובות) כלומר
הואיל ואכילתה אינה אלא ית' אף בית דין לא דמי לפנאי
דפועלים . לפי שית דין שהתנו ופקנו מזונות לאשה . לא
קצנו אלא שלענין מעשרות לא תהא אלא כמתנה :
הפועלים וכו' אוכלים ופטורים . אם נתן להם כדפירש הר"ב במתני' דלקמן :

הרי

הרי

הרי אלו לא יאכלו דהוי מקח ולגבי לוקח חשיבי כנגמרה
 מלאכתן שהלוקח עיניו במקחו : ב המוציא פועליו לשדה
 למלאכה אחרת ולא ליקוט פירו דהשגח אין אוכלין מן
 התור : אוכלין ופטורין : אם נתן להם דמתנה איה כחכר :
 ואם יש להן עליו מוונות : שקצן
 להם : אוכלין אחת אחת וכו'
 דלא הוי קבע : ולא מן היוקעה
 פרי של תאנים : ג לעשות
 בזיתים : לעדור ולקשקש תחת
 הזיתים ולא לקט דהשתא אינו
 אוכל מן התורה : ואם ירף
 שנים ביחד חייב דהוי קבע :
 לנכש בכללים : לתלוש העשבים
 הרעים הגדלים בתוך הכללים :
 מוקרס ומתקדומ' לו יכרסמנ'
 חזיר מיער תהלים פ : ד
 ואפילו בצד שדה קציע' דמוכח
 מלמא דמחך שדה נפול אפי' הכי
 מותרות משו' גזל דפתמי נתיאשו
 הנעלים מהם : ופטורות מן
 המעשרי' כדון הפקר : ובזיתים
 ובחרובים חייבין : לפי שאין
 הנעלים מתיאשים מהן שמראיתו
 מוכיח עליון שמתילין זה נקל
 אבל תאנה עם נפילתה נחלסת ולא ידיע מאיזה אילן
 היא

מוונות הרי אלו לא יאכלו : ב המוציא
 פועליו לשדה בזמן שאין להם עליו מוונות
 אוכלין ופטורים ואם יש להם עליו מוונות
 אוכלין אחת אחת מן התאנה : אבל לאמן
 הסל ולא מן הקופה : לא מן הכוקצה : ג
 השוכר את הפועל לעשות בזיתים : אמר
 לו ע"מ לאכול זיתיו אוכל אחד אחד פטור
 ואם צירף חייב לנכש בכללים אמר לו ע"מ
 לאכול ירק : מקרסם עלה עלה ואוכל יואם
 צירף חייב : ד מוצא (כ"א קציעות) קציעות
 בדרך יאפי' בצד [שדה] (כ"א קציעות) וכן
 תאנ' שהיא נוטה על דרך ומצא תחתיה
 תאנים מותרות משום גזל ופטורות מן
 המעשרות ובזיתים ובחרובים חייבים
 מצא

הרי אלו לא יאכלו : מה שפירש הר"ב דלא שכרן אלא
 להעבירן וכו' ידעא דפירש בסו' מ"ז פרק דלעיל דפועל
 אוכל מן התורה בתלוש שלא נגמרה מלאכתו : היינו שלא
 נגמרה מלאכתו למעשר : ומיהו בשעת גמר מלאכה בעינין ולא
 להעבירן וכו' : ועיין בפרק
 השוכר את הפועלים משנה ב'
 ומה שפירש עוד הר"ב ולגבי
 הלוקח חשיבי נגמרה מלאכתן
 דלוקח עיניו במקחו וכן פירש
 הר"ש : וכלומר ולא תולה עיניו
 בדבר אחר לגמרו של המלאכה
 אלא אוכלו כך כשהוא לוקחו
 וכן נראין דברי תוספות דפרק
 הפועלים דף פ"ח בדבור
 המתחיל בעל הבית וכו' דלוקח
 תולה עיניו במקחו ואוכלו שנים
 בלא ספיתה : והכא נמי תולה
 עיניו במקחו וכשהוא בחצר
 הראוי לקבוע נקבע : ואין עיניו
 למקום הראוי לקנות : ואפי'א
 נמי כרבי יהודה דהלכה כמותו
 בסוף פרק דלעיל דאומר דלקני
 פטור : משום דאף ע"ג דעיניו
 במקחו אין מועיל אלא כשהמקח
 הוא בדבר השייך בו קציעות מלבד המקח כגון הכא בחצר
 דחצר בעלמא קובעת : אלא דהכא אינו קובע משום
 דלקנות הכניסם : ופי' מברס קובע החצר דאין עיניו
 פירש [הר"ב] אם נתן
 להם דמתנה [אינה] כחכר : ב אוכלין ופטורים : פירש [הר"ב] אם נתן
 להם דמתנה [אינה] כחכר : ועיין בפירוש הר"ב דסוף משנה א' ממסכת מעשר שני :
 הכא נמי רשאין לאכול אחת אחת לפי שאין כאן דבר שיקבעו בלא המקח הלכך לא סגי המקח לקובעו
 קודם שנגמרה מלאכתו כרפי יהודה דסוף פרק דלעיל : ושהים לא יאכלו כמ"ש במשנה ה' דפרק דלעיל וכן
 הוא בפירוש שהזכרתי ובלבד שלא יצטרף כדפרישית לעיל ע"כ : אבל לא מן הסל ולא מן הקופה : ולגבי לוקח הוי כמוליד
 לשוק דסגי לקובעו כדתנן במשנה ה' פרק קמא : והלוקח עיניו במקחו כדלעיל : ובירושמי נתיא לא מן הסל לא מן הקופה
 ולא מן המוקעה אחת : ומשני אמר רבי יצחק מוקעה עשו אותה כמזרף : ג מקרסם לשון הרמב"ם מקרסם כמו וקרסם
 ומקרסם כמו מברסם ע"כ : ח"ש הר"ב דומה לו יכרסמנה וכו' :
 עלה עליה לבדו מן המחבר ולא יאחז הקלח לפוך ידו ואוכל כירוש שהזכרתי : ד קציעות כן גירסת הספר
 והרמב"ם מפרש בגררים תלושים מאיזו אילן שיהיו : והר"ש מפרש שם הכלי שקוצצין בו תאנים נקרא מוקעה
 כדתנן בפרק ח' דשביעית : משנה ו' : והוא כלי ברזל ועל כן קוראין אותן קציעות : וגירסת הר"ב כנוסחא אחרת דגרס
 קציעות : וכן הגירסא במשנה י' פרק ד תרומות : וכן הובאה משנה זו בגמרא בבא מציעא פרק ב' דף כ"א ופירש רש"י
 קוצצין אותם באומל ומובל שלהן וזוטמן צדה ליבש ע"כ : ונראה לי שנקראו קציעות על שם המקצועות שהם כמחללות
 שעליהן מיבשים אותם כדפירש הר"ב במשנה ד' פרק ח' דנדרים : בזהררות משום גזל וכו' : ודוקא שמצא בדרך שאזידוע
 שהנעלים נתיאשו לפי שרבים מצויים שם אבל אם מצאן בינו לבין חברו אסורין משום גזל דלא מתיאש שידע שחברו ימצאם
 לשון הפירוש שהזכרתי : ובזיתים ובחרובים : פירש הר"ב אבל תאנה עם נפילתה נחלסת ולא ידיע מאיזה אילן היא
 שהתאנה מתלכלכת ומשפנית בצורתה כשמצא אותן תחת התאנה אינה מכיר אם מזו התאנה נפלו וכשתנו ומכני זה אינו דומים
 לשאר התאנים שבתאנה : או אם מצא ממקום אחר ואין לבעל התאנה בהם זכות ולפיכך אין בהם משום גזל ופטורים מן
 המעשר אבל ישער דמאי בלבד הרמב"ם : ומיהו לאו כדמאי ממש אלא כלומר בספק וצריך שיפירש ג"כ תרומה גדולה : וכן
 נראין דבריו שכתבנו פ"ג מה"מ אע"פ ש"ל דפטור מתרומה מטעמא דמתניתין ד' פ"ה ע"ש : והר"ב שפירש דפטור כדון
 הפקר כ"פ הר"ש גס רש"י ותוספת פרק ב' דבבא מציעא דף כ"א :
 מצא

א מ"י פתחה
 חסר ה"י
 ב סס נלכה
 ג סס הלכה יא
 ד כ"ח כ"א : סס
 ע ה"כ
 פ ה"י סס ה"ל
 ק ד ופ"ו סס
 ל כ"ח ט"ס
 ס"ס ט"ס
 פ"ט

א מ'ת'ת'ת'ת'ת'
ב מ'ת'ת'ת'ת'ת'
ג מ'ת'ת'ת'ת'ת'
ד מ'ת'ת'ת'ת'ת'
ה מ'ת'ת'ת'ת'ת'
ו מ'ת'ת'ת'ת'ת'
ז מ'ת'ת'ת'ת'ת'
ח מ'ת'ת'ת'ת'ת'
ט מ'ת'ת'ת'ת'ת'
י מ'ת'ת'ת'ת'ת'

מצא גרוגרות אם דרסו וכו' . גרוגרות קרוין כשיבשו קודם שגדרסו כלפי הר"ב במשנה ד' פ"ג לתרומות :
אם דרסו רוב בני אדם . פירש הר"ב בשדותיהן למסתמא בבתים כדרוסות ולהכי הו"לך למוקים למתני' כשרג

"מצא גרוגרות אם דרסו רוב בני אדם חייב
ואם לאו פטור . מצא פלתי רבילה חייב . שידוע שהן מדבר גמור . והחרובין עד שלא כנסן לראש הגג . מוריד מהם לבהמה פטור מפני שהוא מתויר את המותר : ה' איווהי חצר שהיא חייבת במעשרות ר' ישמעאל אומר חצר הצורית . שהכלים נשמרים בתוכה ר' עקיבא אומר כל שאחד פותח ואחר נועל פטורה . רבי נחמיה אומר כל שאין אדם בוש מלאכול בתוכה חייבת . ר' יוסי אומר כל שנכנס לה ואין אדם בה אתה מבקש פטורה . רבי יהודה אומר שני חצרות זו לפניו מזו הפנימית חייבת . והחיצונה פטורה : ה' הגנות פטורין . אע"פ שהם של חצר החייבת בית שער אבסדרה ומרפסת הרי אלו כחצר . אם חייבת חייבין ואם פטורה פטורים : ז' הצריפין והבורגנין והאלקטיו' פטורין סוכת גנוסר . אף על פי שיש בורחים ותרגולין פטורה . סוכת היוצרים הפנימית חייבת . והחיצונה פטורה רבי יוסי אומר כל שאינה דירת החמה ודירת הגשמים פטורה סכת החג בחג . רבי

היא : אם דרסו רוב בני אדם . אם רוב אנשי אותה העיר דרסו כבר הגרוגרות שלהן בשדותיהן אית לן למימר זו מן הדרוסות הן וכבר נגמרה מלאכתן וחייב לעשר : פלמי דבילה . אחר שגדרסו בעגול מחלקים בעגול לכה . פלחין ויש בכלל הרבה דבילות דבוקות ח' ב"ו :

עד שלא כנסן לראש הגג לטעות מהן ערימה שהוא גרסן של חרובין למעשר כדקתנא קמא : מוריד מהן לבהמה אכל הוא לא יאכל שאין אוכלים על המוקצה אלא במקומן כלומר הפירות ששטחין אותם ליבש שלא נגמרה מלאכתן אין אוכלי מהן אלא במקומן דשלא במקומן אינו ניכר שלא נגמרה מלאכתן ומיאו בשמאכיל מהן לבהמה אפי' שלא במקומן מתוך שאין החרובין מאכל בהמה מידע ידוע דלא נגמרה מלאכתן ולא יבשו כל זרען : מפני שהוא מחזיר את המותר . למקום ששטחין סם ליבש וכל היכא דמוותרו חוזה לא טביל : ה' איווהי חצר שחייבת במעשר . שקובעת למעשר כמו בית : חצר צורית . שכן צורו היו מושיבין שומר בפתח החצר : כל שאלחד פותח ואחד נועל . כגון שיש בחצר שני בחי' לשני בני אדם וכשאלחד מהן פותח פתח החצר . בא השני ונועל . וכשאלחד נועל השני מוחה בידו ופותח : מלאכת חצר שאינה משחמרת : ואין אומרים לו מה אהה מבקש פטורה ואע"פ שאינו בוש לא זול בתוכה : והחיצונה פטורה . כיון שיש לפניו דרוסות הרגל עליה אינה משחמרת : וקיימא לן הלכה כדברי כולן להחמיר : ו' אע"פ שהן של חצר החייבת והעלה הפירות לבג דרך חצר . אע"פ כ' לא טבילי הואיל וישעיה שהכניסן לחצר היה בדעתו להעלותן ולאכלן בבג . והגוי מליץ חלפתה על ארבע אמות על ארבע אמות : מרפסת . מקום לפני העליות זיוואים מן העליות למרפסת . ומן המרפסת יורדים בסולם לחצר : ז' הצריפין . אין להם בג אלא הקורות למעלה נונעות זו ב"ו . והולכים ומתרחבים למטה : והבורגנים . כמין שזכבין עשויין בשדות לאזור בהן פירות : והאלקטיו' . סכות שעושים בזמות החמה לגלל מרגום קין קייטא : סכת גינוסרים . כגרת מתרגמין גינוסר . והוא מקום בדרך הגליל שפירותיו מרובים וטובים ויושביו עושים סכות ודרים סם כל זמן הפירות : אע"פ שיש שם רחים ותרגולים . לא היו קבע : סכת היווצ' . רבילים לעשות סמי סכות זו גפנים מזו . בפנימית מצניע קדרותיו ודר סם . ובחיצונה עושה מלאכתו ומוכר קדרותיו : כל שאינה דירת החמה ודירת הגשמים . וסכה פנימית אין היוצר דר בה בזמות הגשמים הלכך פטורה ואין הלכה כרבי יוסי :

דופן : הר"ש : ר' רבי יוסי אומר כל שאינה דירת החמה ודירת הגשמים וכו' : לשון הפירוש שהזכרתי נראה לי עמיה כדאמרין בפרק קמא דיומא דף י' דבית סתמא לא מקרי אלא בית חורף ובית קיץ ולפיכך לא טבולה עכ"ל : רבי

כדברי כולן להחמיר בס' פ' יואל דופן : הר"ש : ר' רבי יוסי אומר כל שאינה דירת החמה ודירת הגשמים וכו' : לשון הפירוש שהזכרתי נראה לי עמיה כדאמרין בפרק קמא דיומא דף י' דבית סתמא לא מקרי אלא בית חורף ובית קיץ ולפיכך לא טבולה עכ"ל : רבי

רבי
קב
הא
וח
אומ
גול
כר
הת
ובל
את
צרי
צרי
צרי
חתי
וכו
כך
ובל
מח
ובל
אע
חז
כש
במ
אוכ
בג
הג
שני
הע
שאו
הע
מח
מא
דש
על
ופר
בל
הח
שח
מי
סוב
שמ
ע"כ
תי
בית

א תבות יב
 חיי"ת פ"ט
 פונת נספית
 פ"ט ס"א יא
 ב חיי"ת פ"ט
 מע"ז ה"טו
 ג חיי"ת פ"ט
 חיי"ת ה"ד
 ד חיי"ת פ"ט
 ח"ה
 ה ט"ס ס"א
 ו ט"ס ס"א
 ז פ"ט ס"א

הוא זמן דקתו בירושלמי ובספר ומלאה שנייה כמו
 צמ' דבבלי שהתקתיה אלא עקרון של הדברים שהרמב"ם
 שמוסך בגנות דיטלהם דין בית משום דסבורא ליה דגמרא
 ידן סברה דלא פליגי בהו וכולי עלמא סברי דיטלהם דין

בית ומהטעם שכתבתי והדרן
 למאי דאמרן דמתניתין ככולי
 עלמא ולא ידעתי למה השמיט
 הרמב"ם בפרק הנוצר ל:בא וי
 דבבתי ערי חומ' הכל הולך
 אחר העקר :

ובערי מקלט הכל הולך אחר
 הנוף משום דכולי
 גמרא שדין נוף בתר עקרו
 אצטריך למיתר דלענין מקלט
 ומנין דשדין עקר בתר נוף אף
 על גב דבתר עקרו נמי שדין
 במ"ש הר"ב :

ובירושלים הכל הולך אחר הנוף מה שפיר"ב כי היכי
 דבנופלא מני פריק וכו' צריך עיון לקמן
 בפירושו פרק ג' דמסכת מעשר שני משנה ז' ומ"ש הר"ב כי
 היכי דמתקום נופו לא מצי אכיל ליה בלא פדויה וכו' הכי נמי
 דמתקום עקרו וכו' בלא פדויה ו"ל רש"י במסכ' מפות דתשדי
 עקרו בתר נופו ואסור לאוכלו בעקרו אלא א"כ פדאו מקודם
 שנכנס ע"כ כלומר דלא מצי להביאו לעקרו לאכלו שם כמו
 שאוכל בשאר ירושלים אלא כפדאו קוד לכן בעוד שלא בא לנוף
 משום דשדין עקרו בתר נופו וכאן לירושלים דמי שאין
 אוכלים בלא פדויה אבל מכיון דשדין נמי נופו בתר עקרו
 לכך צריך שיהיה נפדה קודם שיכנס לנוף :

פרק ד הכובש וכו' פירש הר"ב שהאור והמלח
 וכו' ולא נקט כבישה כמו
 הירושלמי דלא נקט נמי כבישה כהדי דברים דקתשיב וכו'
 הדרך כתב הרמב"ם בפרק ג' מהלכות מעשר והשיג עליו
 הראב"ד ו"ל ולמה לא מנה הכובש אף על פי שלא כבש אלא

בחומץ שהמנהגו מלאן שנים ע"כ וכתב הכסף משנה ו"ל טעמו דקתני הכובש המולח משמע דכובש בחומץ קובע
 לדעת רבינו שמאחר שלא אמרו בירושלמי חומץ קובע כמו שאמרו נושא קובע על כרחינו לומר דחומץ אינו קובע והא
 דקתני מתניתין הכובש המולח חדא קתני ופרושא קא משרש הכובש ומאי כובש היינו המולח ולא ספוקי כובש שלא במלח או
 נמי כובש היינו שישי' האותם במים ומלח וכן פירש רבינו בפירוש המשנה ע"כ ולגירסת הספרים שלנו דגרסין הכובש
 השולק המולח אין לפרש פירוש הראשון וא"ת ותקשה מתניתין על הירושלמי וי"ל שהלשון שבירושמי ברייתא הוא ויכולה
 להלוק עם המשנה ומכל מקום ודאי דהלכה כמתניתין ולפי זה שלא בדקדוק כתב הכ"מ ואחמור עלה בירושלמי דלאו מימרא
 היא ומיהו בירושלמי מכיים דאמר רבי יוחנן מתק וכו' ואי ברייתא היא לא נסייעא לה מדרי יוחנן ובודאי שמפני כן הוא
 שכתב הכ"מ דאחמור אבל הר"ש העתיק א"ר רבי יוחנן וכו' וזו"ש הר"ב שהאור וכו' ירושל' וי"מ"ש והתרומה נראה לי
 דהיינו דוקא כי הא דתנן בפרק ב' משנה ד' ועיין מ"ש בסוף פרק ד' דביצה בסוף דבור הוהתחיל ערב שבת וכו' ומ"ש הר"ב והשב'
 עיין סוף פרק ד' דביצה : השולק וכו' חייב מטעם שהאור מחייב כדברי הר"ב ומדלא קתני הכובש משמע דלרבותא
 קתני השולק שהוא פחות ממבשל וסייעתא למה שרצה הר"ש לפרש בפרק עשירי דתרומות משנה ח' והבאתי לשונ' במשנה י'
 שם אלא שהקשה שם מכוביא דפרק כלהבשר וצריך לי עיון : הבוידק עיין במשנה ג' :

הבקפא לתנשיל פטור כתב הר"ב ואינו קובע למעשר כשאר מקפא יין בעלמא דתנן במשנה ז' פרק קמא :

ובערי מקלט הכל הולך אחר הנוף אף אחר הנוף קאמר שאם
 עקרו בפנים בחוץ תחום ערי מקלט ונופו נוטה חוץ לתחום
 כי היכי דבעקרו לא מצי גואל הדם קטיל ליה לרובח בנפשו
 נמי לא מצי קטיל ליה דשדיא נופו בתר עקרו ואי עקרו
 בחוץ ונופו בפנים כי היכי

"ובערי מקלט הכל הולך אחר הנוף
ובירושלים הכל הולך אחר הנוף :
פרק ד הכובש השולק הכובש חייב
המכבש באדמה פטור
המטביל בשרה פטור הפוצע זיתים שיצא
מהם השרף פטור הסוחט זיתים על בשרו
פטור יאם כחט ונתן להן ידו חייב
המקפא לתבשיל פטור לקדרה חייב מפני
שהוא כבוד קטן : ב תניקות

דבנופו לא מצי קטיל ליה
 בעקרו נמי לא מצי קטיל ליה
 דשדי עקרו בתר נופו לחומרא
 וכן בירושלים הלך אחר הנוף
 לענין מעשר שני היינו נמי
 לחומרא דעקרו בחוץ ונופו
 לפנים כי היכי דבנופו לא מצי
 פריק דאין מעשר טהור נפדה
 בתוך ירושלים בעקרו נמי לא
 מצי פריק ליהוא עקרו לפנים
 ונופו לחוץ כי היכי דמתקום
 נופו לא מצי אכיל ליה בלא
 פדויה שהרי הוא חוץ לירושלים
 הכי נמי דמתקום עקרו
 א"ע"ס שהוא בפנים לא מצי אכיל ליה בלא פדויה :

פרק ד הכובש ירקות או זיתים בחומץ או ביון וכן
 השולק או המולח אף בשרה חייב
 שאור : והמלח והמקח והתרומה והשבת והחזר המשתמרת
 כל אחד מאלו קובע למעשר : המכבש בלדמה המסמין פירות
 תחת הקרקע כדרך שרגילין להטמין פירות שאין מבושלים כל
 צרכן כדי שיתבשלו : והמטביל פירות במלח או בציר או בחומץ
 ואוכל פטור ואינו קובע למעשר כיון הכובש או המולח אלא
 אוכל חין אכילת עראי ופטור מן המעשר : הפוצע זיתים
 מתעד וכותש אותם כדי שיצא השרף דהיינו התרומות שלהן :
 הפוצע זיתים על בשרו לסוך נופו לתוך ידו חייב דמה
 שנותן לתוך ידו נחשב כאלו נתן לתוך בור קטן דהיינו החסירה
 שחייב והשמן יורדים בה : המקפא לתבשיל השולה פסולת
 שמעלה היין בעת רתיחתו

כיון
 המוח
 דכיון
 את
 דליכ
 הוא
 בן
 מן
 להחז
 אבל
 בידו
 א"כ
 אנוש
 מתע

ב כלכלה

נגמרה מלאכתן ואין הלכ' כראב"ע : ב ונטע בתוך שלו לזרע
[שייבטל] בהם הזרע במקום נטיעתן : מפני שהוא גרנן .
עקירתן הוא גרנן שאין להם גורן אחר להתחייב במעש דזרען
פטור מן המעשר דכתיב (ויקרא כו) מזרע הארץ ולא כל זרע

ב "העוקר לפת וצנונות מתוך שלו ונטע לתוך שלו לזרע חייב מפני שהוא גרנן .
ב' צל"ם משה שרישו בעליה טהרו מלטמא נפלה עליהם מפולת והם מגולים . הריאו כגמיעים בשדה : ג' לא ימכור אדם את פירותיו משבאו לעונת המעשרות . למי שאינו נאמן על המעשרות . ולא בשביעית למי שהוא חשוד על השביעית . ואם בכרו . נוטל את הכבודו ומוכר את השאר : ד' לא ימכור אדם את תבנו ואת גפתו . ואת זגיו . למי שאינו נאמן על המעשרות להוציא מהן משקין . ואם הוציא חייב במעשרות הפטור מן התרומה . שהתורם בלבו על הקמיעים . על הצדדים . ועל מה שבתוך התבן : ה' הלוקח שדה ירק כסוריא . אם עד שלא בא לעונת המעשרות חייב . ומשבא לעונת המעשרות פטור . ולוקט בדרכו והולך ר' יהודה אומר אף ישכור פועלים וילקט . אמר רשב"ג 'בד"א בזמן שקנה קרקע . אבל בזמן שלא קנה קרקע . אם עד שלא בא לעונת המעשרות הפטור . רבי

מקח וממכר ומפרשים הר"ם והר"ב דקאי אשתילים משא"כ דברייקא דמיייתו הירושלמי עלה דמתני' דבהך אוקמתא בהכי מייירי וקאמר הירושלמי דאיתא כר' יהודה ור' ל' דר' דפרק ב' דמ"ט ס' דלעיל משנה ב' דלא מחייב אלא בכלכלה ומייירי ראייה דתני כן ר' אומר בשם ר' אלעזר בן עזרי' אובלין הל"ס וכו' ובמתני' נמי ר' א"ב בן עזריה ג' עזריה ג' עזריה ג' מחייב וכו' ג' דמייירי ר' א"ב ע' במתני' שא"ס יש כיוצ' בהנמכרי' ר' א"ב ע' בשוק מייירי נמי בצדדי' דאי לא תימא הכי מתניתין וברייקא הל"ס קשיין אהדדי וסובר הירושלמי ס' הלכסי' כי כיכי דברייקא א"ר יהודה כך בשם ר' אלעזר בן עזריה כדאית' במתני' א"ס כן רישא נמי רבי יהודה היא והיינו לטעמיה דלא מחייב א"פ דלעיל אלא בכלכלה וא"ס כן פי' הרמב"ם כאוקמתא קמא ופי' הר"ם והר"ב כאוקמת' בתרא ובהכי יכולני נמי ליישב דא"ע ג' דסתם לן הכא כר' יהוד' א"פ"ה לא קשיא דלעיל פסקו דלא כותיה דהכי נמי לאוקמת' קמא פסקינן בפרק ב' דלא כר' מאיר א"ף על גב דהכא סתם כותיה . אלא שטת ירושלמי דמדפרש דאיתא (בר"מ) תולא הוה כסתמא . וכדכתיבנא לירושלמי בפרק קמא משנה ח' בדבור המתחיל רבי ויסי מתיר אלא דזריך עיון טובא א"ס כן . היא השיטה לעולם דלמא דוקא התם דאמר הירושלמי להדיא לפוס כן אמר דתנא קמא רבי מאיר היא דלא תסבור סתמא ורבי יוסי והלכה כסתמא וכו' כמ"ש לשוננו לעיל : ב טהרו מלטמא פירש הר"ב אבל לכל שאר מילי כתלושין דמו [ובחזקתן] הן למעשר ולשביעית . ולא נקם שנת לפטור כמו דנקט בסיפא שנת לחובה . וירושלמי רבי יוחנן בשם רבי ינאי ערימה של צללום . שהשרישה שתלש מהם בשנת פטור ואינו רוצה בהשרשתן : ד להוציא מהן משקין פירש הר"ב אגפתו וזגו קאי . וסיים הרמב"ם והשעור להוניה משקים מן הגפת ומן הזגים וללקוט חטים מן התבן : שהתורם בלבו וכו' . וא"ס אין בלבו תנאי בית דין הוא . כ"כ הר"ם בשם התוספתא . ודוקא בתרומה הניטלת באומד . אבל מעשר הא קחוינן שלא עישר כפי המדה על אלו הדברים : ה' ולוקט כדרכו והולך . פיר' הר"ב אבל פועלים לא ישכור . דמיישינן דלמא אית למעבד הכי א"ף בשדה שלקח עד שלא בא לעונת המעשרות . ורבי יהודה לא גזר : פטור . כיון שאין לו בגוף הקרקע כלום : רבי

ועל הצדדין . גדו הכרי . וכן הפורס צבור בלבו על מה שחצרנני ועל מה שבזגין . והתורם צבית הדד' בלבו על מה שבתוך הגפת : ה' הלוקח שדה ירק . מן העכו"ם כסוריא הם ארצות שכבש דוד כגון דמשק וארם נהרום וארם צובה ובמקנת דברים עשאוים כארץ ישראל ובמקנת לא : אם עד שלא בא לעונת המעשרות חייב . הואיל ובשעה שבאים לידי חיוב ברשותו של ישראל הם' אבל אם הגיע עת החיוב ברשות העכו"ם פטור לדבד זה עשו סוריא . ככבוס ימיד ולא שמה כבוס : ולוקט כדרכו . ופטור מלעשר א"ף מה שנוסף ברשותו אבל פועלים לא ישכור . דמיישינן דלמא אית למעבד הכי א"ף בשדה שלקח עד שלא בא לעונת המעשרות . ורבי יהודה לא גזר : פטור . כיון שאין לו בגוף הקרקע כלום : רבי

א"ף בשדה וכו' . וכ"כ הר"ם ולא אתברר לי מאי אכפת לן בלקיטת פועלים א"ף בשדה שלקח וכו' והרמב"ם בפ"ק מהל' תרומות השמיטת הך דולוקט כדרכו משמע דפוסק כר"י וזה ג"כ תמוה . אמר רשב"ג וכו' . א"ס

מעשרות פרק ה

ר"ע מברטנורה

וזה שלח בא וכו' עוסק המשנה בדמיוס הירושלמי אף ע"ס
שלח בא וצמטנה דפירוש שהזכרתי הכוסה עד שלח בא
ומה שפסק הר"ב ברכן שמעון בן גמליאל ובשאר המחלוקת
לא הזכיר פסק הלכה זה דבר תימיה והרמב"ם כפירוש

רבי אומר אף לפי חשבון אמלקית דתנא קמא קה"י והכי
קאמר כי סיכי דמחייב אס לוקח עד שלח בא לעונת המעשרות
לעשר על הכל הכי כמו מחייב אס הגיע לעונת המעשרות
לעשר לפי חשבון שנתוסף ברשותו כנון אס הביאו שליש ביד

א פתח טב
ב ע"כ
ג חז"ל
ד חז"ל
ה חז"ל
ו חז"ל
ז חז"ל
ח חז"ל
ט חז"ל
י חז"ל
יא חז"ל
יב חז"ל
יג חז"ל
יד חז"ל
טו חז"ל
טז חז"ל
יז חז"ל
יח חז"ל
יט חז"ל
כ חז"ל
כא חז"ל
כב חז"ל
כג חז"ל
כד חז"ל
כה חז"ל
כו חז"ל
כז חז"ל
כח חז"ל
כט חז"ל
ל

רבי אומר אף לפי חשבון ין המהמר ונתן
מים במדה ומצא כדי מדתו פטור רבי
יהודה מחייב מצא יתר על כדי מדתו
מוציא עליו ממקום אחר לפי חשבון ין
חורי הגמלים שלנו בצד הערימה החייבת
הרי אלו חייבים שידוע שמדבר הגמור
גורדין כל הלילה ה' שום בעל בכיובצל
של רבפא וגריסין הקילקין והעדשים
המצריות ר' מאיר אומר אף הקרקס ר'
יסי אומר אף הקוטנית פטורי' מן המעשרו
וגלקחין מכל אדם בשביעית ורע לוף
העליון ורע כרישי ורע בצלים ורע לפת
וצנוגות ושאר ורע וניגנה שאינן נאכלים
פטורים מן המעשרות ווגלקחין מכל
אדם בשביעית שאף על פי שאבידתן
חרומה הרי אלו יאכלו :

העכו"ם חייב לעשר על שני
שלישים שנתוספו ברשותו
והלכה כרבן שמעון בן גמליאל :
ו המתמד . הנותן מים בחרטנין
ובזבין או בשמרים נקרא מתמד
והכא מייירי בנותן מים בשמרים
דוקא : ומלא כדי מדתו . לאו
דוקא כדי מדתו דאפי' נקב'
כדות של מים ומלא ג' וחצי פטור
עד שיקו ג' וימלא ד' : פטור .
ואע"ג דשמרים יכבי כהו טעם
פטור דטעם שמרים של טבל לא
חשיב טעם גמור אלא קיומה
בעלמא : רבי יהודה מחייב .
דסבר אי אפשר שיצאו כל המים
לחון אלא נשאר חצי כד של מים
בתוך השמרים ומלא שאלו ה'
כדות וחצי שיצאו יס בן כד א'
של יין ושנים וחצי מים . והוי
כיון מוג שכן דרך מוגת היין .
ואין הלכה כרבי יהודה : מלא
יותר מכדי מדתו והוא דרמא
תלמא ואשכח ארבעה : מוציא
עליו ממקום אחר : אף ממקום אחר כלומר לא מציעה מיעיה
וביה דשרי אלא אף ממקום אחר יכול לעשר לפי חשבון ביתר
על מדתו : ו שלטו ליגת לילה : הערימה החייבת . הכרי
שנתחייב במעשר כההיא דתנן בפרק קמא ואס אינו מותרת
משיעמיד ערימה : ח שום בעל כפי שום חריף שהאכלו בופס
ועיניו וזלגות דמעוט ול' שום הגדל בהר הלכנון שכן בערבי
קורין ללכנון בע"ל : רבפא . שם מקום : גריסין הקילקין גריסין
של פול הבאים מן הקילקין שם מקום הן מרובעות כדתנן ונגעו
בגרים הקילקי המרובע : ועדשים המרירות . ראשן אחד חד
והמיוני הללו כלם הם מדבריו וחזקתן מן ההפקר לפי שאינן
נורעים בגינה לפיכך פטורים מן המעשרות : אף הקורקס .
בערבי קלקא"ס והוא מין ממיני כרובי הקוטני' ממיני העדש'
והלכה כותם משנה : ונלקחים מכל אדם . אף מן החשודים
למכור פירות שביעית : ורע הלוף העליון אי שומעתי הלוף
השטה . אבל ורע הלוף הפקח חייב ורמב"ם פי' שהמשנה
מסופשת ורע העליון של לוף ולוף הוא ממיני הנבלים : שאע"פ
שאביהן תרות . אע"פ שאחד מכל אלו ורעוניה אינן נאכלי'
הן תרות . וזרעם הרי הגדולים נאכלין . ולא אמרינן גדולי'
תרומה תרומה אלא כשהרע הזרע היא מדברים הראויין
לאכילה : שאביהן הודיע שהוא אב למה שגדל ממנו :
סליק מסכת מעשרות

המשנה פוסק הלכה כסתם
בלבד . ובחברו פרק קמא
וההלכות תרו' ותפסק כהשב"ג .
וטעם דאמרינן בירושלמי דאמא
כשית' רבן גמליאל דבמשנה ז'
פרק ד' דחלה . והתם תנן דהכחו
כמותו ועוד כל מקום ששנה רבן
שמעון בן גמליאל 'במשנתיו
וגו' . כך כתב הכסף משנה .
ובענין כל מקום ששנה וכו'
אכתוב בזה במשנה ז' פרק ח'
דעירובין :

רבי אומר אף לפי חשבון .
פירש הר"ב מברטנורה
בגון אס הביאו שלי' העכו"ם
וכו' ומסיים בפירו' שהזכרתי
ולפי שאין לך כל חטה וחטה
שאין בו משני חלקיו . מפרש
מהכל וחלק השלישי מוכר לכהן
או ללוו עכ"ל :

ו פטור כתב הר"ב ואף על
בב דשמרים יכבו
בהו טעם ופל איקוריה שבתורה

בנותן טעם וטבל חמור דבמינו במשהו (כדפירש הר"ב במש
ה' פרק בתרא דעכו"ם) הר"ס : רבי יהודה מחייב . וכתב
הר"ס אמר בירושלמי דהיינו במעשר אכל בתרומה לא
כדאמר לעיל (במשנה ד') התורם בלבו על הפל . ופסקו
הרמב"ם בפרק ב' מהלכות מעשרות . ועוד כתב הר"ס דעד
עאלן לא מחייב רבי יהודה אלא מיעיה וביה . אבל מעלמא לא
דלמא אחי לאפרושי מן הפטור על הפטור . ומן הפטור על
החייב ע"כ . ועיינן מ' ש סוף פרק קמא דחולין :

ח שום בעל כפי . לפירוש השני של הר"ב דבעל ה'
הלכנון זריכין לפרש דכפי שם מקום פמו רבפא .
וכן הר"ס אע"פ שלא פירש בעל כפירוש הר"ב . כתב דכפי
קוא שם מקום . וכתב ג' כ לפירוש הא של הר"ב ובפי' שהופרתי
כתב גם כן פי' הא של הר"ב . ואח"כ כתב ויש מפרשים שם
מקום על דרך זוכים בשופטים ע"כ :

וגריסין הקילקין . כתב הר"ב כדתנן בנגעים רפ"ו :
שאף על פי שאביהן תרומה . כההיא דתנן
כרין פריקן לעוקף לפת וננוגות מתוך שלו וגושע לחוך
שלו לזרע חייב שהוא גורטו . ואס עשאן תרומה ונטען
לזרע הודיע נאכל לזרים הר"ס :
סליק מסכת מעשרות

סליק מסכת מעשרות